

P R A V N A S R E D S T V A

USKLAJENO Z ZKPI

Stadij pravnih sredstev je poseben stadij k.p., do katerega pride, kadar nezadovoljna stranka napada sodno odločbo in zahteva, da se ta razveljavi ali spremeni. Vsako pravno sredstvo temelji na tem, da izpodbijana odločba ne ustreza zakonu. Odločba je lahko nepravilna v več pogledih:

1. v procesnem, ker temelji na nezakonitem postopku,
2. zaradi kršitve kazenskega (materialnega) prava,
3. zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja,
4. zaradi nepravilno odmerjene kaz. sankcije.

Pravno sredstvo (v ožjem pomenu) je sredstvo, s katerim stranke oz. prizadete osebe izpodbijajo sodno odločbo in zahtevajo, da se ta razveljavi ali spremeni – nadomesti z drugo odločbo višjega ali istega sodišča. Namen pravnega sredstva je doseči pravilno in zakonito odločbo – tako, ki ustreza zakonu (to je tako v interesu strank kot skupnosti). Z reševanjem pravnih sredstev uresničujejo višja sodišča svojo nadzorno funkcijo nad zakonitim in pravilnim delom nižjih sodišč, odpravljajo nepravilnosti in napake v postopkih in pri uporabi zakonov ter usklajujejo sodno prakso.

- **redna:** pritožba zoper sodbo ali sklep
- **izredna:** obnova k.p., izredna omilitev kazni, zahteva za varstvo zakonitosti.
- **suspenzivna:** z njihovo vložitvijo se zadrži izvršitev izpodbijane odločbe (pritožba zoper sodbo). Pritožba zoper sklep je suspenzivno pravno sredstvo samo, če ni v zakonu drugače določeno. Izredna pravna sredstva nimajo nikoli suspenzivnega učinka (izjema: lahko se odloži ali začasno ustavi izvrševanje kazni).
- **devolutivna:** o njih odloča višje sodišče (ne tisto, ki je izdalo izpodbijano odločbo). Sodnik, ki je izdal odločbo na I. st., praviloma ne sme odločati o pravnem sredstvu zoper to odločbo, ker je prizadet in mora biti izločen. Devolutivna so vsa pravna sredstva, razen obnove postopka.

Pomilostitev in amnestija nista pravni sredstvi! Sta akta milosti, ki ju dajejo najvišji organi državne oblasti (ne sodišča). Z njima se ne prizadene avtoriteta sodne odločbe, ki se šteje še naprej za zakonito, in 3. osebe lahko na njeni podlagi uveljavljajo vse svoje civilnopravne zahteve.

N A Č E L A

a) dispozitivno načelo: sodišče II. st. preizkusi sodbo le v delu, v katerem se odločba izpodbija (npr. samo glede enega od več k.d.) in samo z vidika tistih razlogov, ki jih pravno sredstvo navaja (npr. zaradi določene bistvene kršitve določb k.p.).

I z j e m e :

- ♦ višje sodišče vselej po uradni dolžnosti preizkusi tudi, ali so podane nekatere bistvene kršitve določb k.p. in ali je bil v škodo obtoženca prekršen KZ;
- ♦ **kadar je vložena pritožba zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja ali zaradi kršitve KZ v korist obtoženca → se šteje, da je vložena tudi zaradi odločbe o kaz. sankciji in o odvzemu premoženjske koristi;**
- ♦ če sodišče II. st. ob pritožbi kogarkoli ugotovi, da so razlogi, zaradi katerih je odločilo v korist obtoženca, tudi v korist kateremu od soobtožencev, ki se ni pritožil ali se ni pritoževal v tej smeri → sodišče ravna po uradni dolžnosti kot da bi se pritožil tudi soobtoženec (*beneficium cohaesionis*);
- ♦ če nastane pri odločanju o zadevi za varstvo zakonitosti ali zahtevi za izreden preizkus pravnomočne sodbe precejšen dvom o resničnosti odločilnih dejstev, ki so bila ugotovljena v izpodbijani odločbi → se sodba po uradni dolžnosti razveljavi in vrne v novo sojenje.

Beneficium cohaesionis (lat. blagodat povezanosti, skupna dobrota) je pravilo, da se v postopku z več obdolženci učinek pravnega sredstva pod določenimi pogoji razširi tudi na tiste obdolžence, ki ga niso vložili. Pogoj je, da je višje sodišče odločilo v korist vlagatelja pravnega sredstva in da so isti razlogi tudi v korist soobdolžencev, ki se niso pritožili. Smisel pravila je v težnji, da se preprečijo različne pravne rešitve ob enakem pravnem stanju. V našem k.p. je to pravilo sprejeto za ugovor zoper obtožnico, za pritožbo, za zahtevo za obnovo k.p. in zahtevo za varstvo zakonitosti.

b) nevezanost na pravno stališče višjega sodišča: nižje sodišče po našem ZKP ni vezano na pravno stališče višjega sodišča. Pač pa mora sodišče I. st., ko dobi zadevo v ponovno sojenje, opraviti vsa procesna dejanja in pretresti vsa sporna vprašanja, na katera je opozorilo višje sodišče v svoji odločbi (v praksi nižja sodišča v glavnem sprejemajo pravna stališča višjih sodišč).

c) prepoved reformacije in peius (spremembe na slabše): kadar je pravno sredstvo vloženo samo v korist obdolženca, se sodba ne sme spremeniti v njegovo škodo glede pravne ocene dejanja in kazenske sankcije. Prepoved reformacije in peius deluje vse do pravnomočnega konca k.p. Velja za vsa redna in izredna pravna sredstva, razen za izredno omilitev kazni.

~ ~ ~ ~ ~

⇒ **PRITOŽBA ZOPER SODBO**

Vloži se lahko zoper vse sodbe in tudi zoper sklep. Je *devolutivno* in *suspenzivno* pravno sredstvo. Pri nas se sodbe ne preizkušajo po uradni dolžnosti, temveč le na pobudo upravičenih oseb.

Pravico do pritožbe imajo (367.čl.): stranke, zagovornik, obtoženčev zakoniti zastopnik in oškodovanec. V korist obtoženca se smejo pritožiti: njegov zakonec (oz. oseba, s katero živi v izvenzakonski skupnosti), krvni sorodnik v ravni vrsti, posvojitelj, posvojenec, brat, sestra in rejnik. Tudi v tem primeru začne teči rok od dneva vročitve prepisa sodbe obtožencu oz. njegovemu zagovorniku. Ti se smejo pritožiti tudi brez posebnega obtoženčevega pooblastila, vendar ne proti njegovi volji.

- **Obtoženec** sme vložiti pritožbo samo v svojo korist, zato se sme izpodbijati samo obsodilno sodbo, ne pa oprostilne, čeprav bi imel interes za to (npr. če je bil oproščen zaradi neprištevnosti, hoče pa biti oproščen iz razloga, ker ni storil k.d.).
- **DT** se sme pritožiti tako v škodo kot v korist obtoženca (DT ima funkcijo državnega organa).
- **Oškodovanec** sme izpodbijati sodbo samo glede odločbe sodišča o stroških k.p. → če pa je DT prevzel pregon od oškodovanca kot tožilca, se sme oškodovanec pritožiti iz vseh razlogov, iz katerih se sme izpodbijati sodba.
- Pritoži se lahko tudi oseba, kateri je bil vzet predmet ali premoženjska korist (pridobljena s k.d.) + pravna oseba, ki ji je bil izrečen odvzem premoženjske koristi.

NAPOVED PRITOŽBE: Upravičenci morajo pritožbo napovedati. Lahko jo napovejo takoj po razglasitvi sodbe oz. po pouku o pravici do pritožbe – najkasneje pa v 8. dneh od dneva razglasitve sodbe. Če upravičenec ne napove pritožbe v zakonskem roku, se šteje, da se je odpovedal pravici do pritožbe (izjema: če je bila obdolžencu izrečena zaporna kazen, napoved ni potrebna). Če noben upravičenec ne napove pritožbe, ni potrebno, da bi pisno izdelana sodba vsebovala obrazložitev (izjema: če je bila obdolžencu izrečena zaporna kazen, mora biti vselej obrazložena).

Rok: zoper sodbo na I. st. se smejo upravičenci pritožiti v **15 dneh** od vročitve prepisa sodbe (v skrajšanem postopku: 8 dni). Pravočasna pritožba upravičenca zadrži izvršitev sodbe.

Umik pritožbe: Dokler sodišče II. st. ne izda odločbe, lahko pritožniki umaknejo pritožbo → umik se ne more preklicati.

Oblika: pisno (z vlogo) ali ustno na zapisnik v zadostnem št. izvodov (po 1 izvod za vsako nasprotno stranko + izvod za sodišče).

Vsebina: Zakon predpisuje vsebino pritožbe tako, da je dostopna vsem državljanom, tudi če nimajo zagovornika oz. pooblaščenca. Pritožba mora obsegati:

1. navedbo sodbe, zoper katero se podaja pritožba,
2. razlog za izpodbijanje,

3. obrazložitev pritožbe,
4. predlog, da se izpodbijana sodba popolnoma ali deloma razveljavi ali spremeni,
5. podpis pritožnika.

Če pritožba nima vseh teh delov, jo mora pritožnik dopolniti s pisno vlogo ali na zapisnik pri tem sodišču. Če pritožnik ne dopolni pritožbe in ta ne vsebuje podatkov iz 2., 3. ali 5. točke, jo sodišče zavrže. Če pritožba ne vsebuje navedbo izpodbijane sodbe, jo sodišče zavrže samo, če ne more ugotoviti, na katero sodbo se nanaša. Če je pritožba podana v korist obtoženca in se da dognati, na katero sodbo se nanaša, jo sodišče vendarle pošlje sodišču II. st.; če pa se to ne da ugotoviti, jo zavrže.

V pritožbi sme pritožnik navajati nova dejstva in nove dokaze, vendar pa mora povedati razloge, zakaj jih ni navedel že prej. Ko se sklicuje na nova dejstva, mora navesti dokaze, s katerimi naj vi se ta dejstva dokazala; ko se sklicuje na nove dokaze, pa mora navesti dejstva, ki jih s temi dokazi želi dokazati.

PRITOŽBENI RAZLOGI !

1. bistvena kršitev določb k.p. (formalnega zakona – ZKP)
2. kršitev kazenskega zakona (materialnega – KZ)
3. zmotna ali nepopolna ugotovitev dejanskega stanja
4. določba o kazenskih sankcijah, o odvzemu premoženjske koristi, o stroških k.p., o premoženjskopравnih zahtevkih ali zaradi odločbe o objavi sodbe v medijih (tisk, radio, TV)

1) kršitve določb k.p. so razlog za razveljavitev sodbe le tedaj, če so bistvene → med kršitvijo in nepravilno sodbo je podana vzročna zveza (ta je podana, če je kršitev procesnega zakona vplivala na pravilnost sodbe). Bistvene kršitve so lahko absolutne ali relativne.

- absolutne kršitve: so tiste, pri katerih se vzročna zveza domneva in je ni treba dokazati. Sodba velja za nepravilno in se mora razveljaviti, takoj ko se ugotovi absolutna kršitev formalnega zakona. ZKP taksativno našteva absolutne kršitve (11 točk). Nekatere mora sodišče upoštevati po uradni dolžnosti, druge pa le, če se jih pritožnik izrecno uveljavlja.
- relativne kršitve: ZKP jih taksativno ne našteva (omenja jih na splošno). Zakon pravi, da je relativna kršitev podana, če sodišče med pripravo gl. obravnave ali med njo ali pri izdaji sodbe ni uporabilo katere od določb ZKP ali če jo je uporabilo nepravilno ali če je na gl. obravnavi prekršilo pravice obrambe, pa je to vplivalo ali bi moglo vplivati na zakonitost ali pravilnost sodbe. Te kršitve so upoštevane le, če so v konkretnem primeru povzročile napačno sodbo; njihovo navzočnost je treba torej v konkretnem primeru preizkusiti (npr. presoditi je treba, ali je izpovedba priče, ki je bila pod vplivom kaptioznih vprašanj in uporabljena kot dokaz, vplivala na zakonitost in pravilnost sodbe).

Bistvena kršitev določb k.p. je podana, če: (371. čl. ZKP)

1. je bilo sodišče nepravilno sestavljeno ali če je pri izrekanju sodbe sodeloval sodnik ali sodnik porotnik, ki ni sodeloval na gl. obravnavi ali je bil s pravnomočno odločbo izločen iz sojenja;
2. je na gl. obravnavi sodeloval sodnik ali sodnik porotnik, ki bi moral biti izločen;
3. je bila gl. obravnava opravljena brez oseb, katerih navzočnost na gl. obravnavi je po zakonu obvezna, ali če je bil obdolženec, zagovornik, oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec kljub svoji zahtevi prikrajšan za pravico uporabljati na gl. obravnavi svoj jezik in v svojem jeziku spremljati njen potek;
4. je bila v nasprotju z zakonom izključena javnost gl. obravnave;

5. je sodišče prekršilo predpise k.p. o vprašanju, ali je podana obtožba upravičenega tožilca, ali je podan predlog oškodovanca ali dovoljenje pristojnega državnega organa;
1. je sodbo izdalo sodišče, ki zaradi stvarne nepristojnosti ne bi smelo soditi v tej stvari, ali če je sodišče nepravilno zavrnilo obtožbo zaradi stvarne nepristojnosti;
6. sodišče s svojo sodbo ni popolnoma rešilo predmeta obtožbe;
7. se sodba opira na dokaz, ki je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali na dokaz, na katerega se po določbah tega zakona sodba ne more opirati, ali na dokaz, ki je bil pridobljen na podlagi takega nedovoljenega dokaza.
8. je bila obtožba prekoračena;
9. je bil s sodbo prekršen 385. čl. tega zakona ("Če je podana pritožba samo v obtoženčevo korist, se sodba ne sme spremeniti v njegovo škodo glede pravne presoje dejanja in kaz. sankcije.");
10. je izrek sodbe nerazumljiv, če nasprotuje sam sebi ali razlogom sodbe; ali če obsodba sploh nima razlogov ali če v njej niso navedeni razlogi o odločilnih dejstvih ali so ti razlogi popolnoma nejasni ali v precejšnji meri s seboj v nasprotju; ali če je o odločilnih dejstvih precejšnje nasprotje med tem, kar se navaja v razlogih sodbe o vsebini listin ali zapisnikov o izpovedbah v postopku, in med samimi temi listinami oz. zapisniki.

Bistvena kršitev določb k.p. je podana tudi, če sodišče med pripravo gl. obravnave ali med gl. obravnavo ali pri izdaji sodbe ni uporabilo kakšne določbe tega zakona ali jo je uporabilo nepravilno ali je na gl. obravnavi prekršilo pravice obrambe, pa je to vplivalo ali moglo vplivati na zakonitost in pravilnost sodbe.

2) kršitev KZ je podana, kadar sodišča napačno ali zmotno uporabi KZ ali pa ga sploh ne uporabi. Kršitev KZ vselej predpostavlja, da je sodišče pravilno ugotovilo dejansko stanje (kršitve KZ so npr. v vprašanih ali je dejanje, za katerega je bila izrečena sodba, sploh k.d.; ali je v konkretnem primeru izključena kaz. odgovornost – neprištevnost, dejanska zмотa, ni krivde; itd.). Kršitve KZ upošteva sodišče le, če jih pritožnik navaja, po uradni dolžnosti pa le, če so v škodo obtožencu. Če je podana kršitev KZ, pritožbeno sodišče spremeni sodbo (je ne razveljavi).

Kršitev kazenskega zakona je podana, če je prekršen v vprašanju, ali: (372. čl.)

1. je dejanje, zaradi katerega se obtoženec preganja, k.d.;
2. so podane okoliščine, ki izključujejo kaz. odgovornost;
3. so podane okoliščine, ki izključujejo kaz. pregon, zlasti pa, ali je kaz. pregon zastaran ali izključen zaradi amnestije ali pomilostitve, ali pa je stvar že pravnomočno razsojena;
4. je bil glede k.d., ki je predmet obtožbe, uporabljen zakon, ki se ne bi bil smel uporabiti;
5. je bila z odločbo o kazni, pogojni obsodbi ali sodnem opominu oz. z odločbo o varnostnem ukrepu ali o odvzemu premoženjske koristi prekoračena pravica, ki jo ima sodišče po tem zakonu;
6. so bile prekršene določbe o vštovanju pripora in prestane kazni.

3) zmotna ali nepopolna ugotovitev dejanskega stanja je v praksi najpogostejši pritožbeni razlog. Pritožbeno sodišče ga nikoli ne preizkuša po uradni dolžnosti, temveč samo, če je izrecno uveljavljen s pritožbo.

- *zmotna ugotovitev dejanskega stanja* je podana, če je sodišče enega ali več odločilnih (pravno relevantnih) dejstev zmotno ugotovilo, in sicer zaradi napačne dokazne ocene izvedenih dokazov.
- *nepopolna ugotovitev dejanskega stanja* obstaja, kadar sodišče kakšnega odločilnega dejstva sploh ni ugotovljalo ali ga ni zadosti ugotovilo (z zadostnimi dokazi). Dejansko stanje je nepopolno ugotovljeno tudi tedaj, če na to kažejo nova dejstva ali novi dokazi, ki jih lahko pritožnik navaja v pritožbi, vendar mora povedati razloge, zakaj jih ni navedel že prej.

Sodba se sme izpodbijati zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, če je sodišče kakšno odločilno dejstvo ugotovilo zmotno ali ga sploh ni ugotovilo. Dejansko stanje je nepopolno ugotovljeno tudi tedaj, če na to kažejo nova dejstva ali novi dokazi. (373. čl.)

4) pritožba zaradi odločbe o kazni: ne uveljavlja se kršitev zakona, temveč gre za vprašanje primerne odmere kazni. Sodišče je pravilno ugotovilo dejansko stanje, pravilno kvalificiralo k.d. in izreklo kazen v mejah zakona – vendar pa kazni ni pravilno odmerilo glede na okoliščine, ki vplivajo na to, ali naj bo kazen večja ali manjša (olajševalne in oteževalne okoliščine).

POSTOPEK S PRITOŽBO

1/ postopek pred sodiščem I. stopnje

Pritožba se poda pri sodišču, ki je izreklo sodbo na I. st. (v zadostnem številu izvodov za sodišče + nasprotno stranko in zagovornika, da nanjo odgovorita). Postopek vodi predsednik senata, ki je izrekel sodbo. Predsednik preizkusi formalno pravilnost pritožbe (ali vsebuje vse zakonite sestavne dele, ali je pravočasna, ali jo je vložila upravičena oseba, ali je dovoljena). **Prepozno in nedovoljeno pritožbo zavrže s sklepom.** Če je ne zavrže, vroči en izvod pritožbe nasprotni stranki, ki sme v 8. dneh po njenem prejemu podati sodišču **odgovor na pritožbo.** Nato predsednik pritožbo in odgovor z vsemi spisi predloži sodišču II. st.

2/ postopek pred sodiščem II. stopnje

1. Ko dobi to sodišče spis zadeve s pritožbo, določi predsednik pritožbenega senata *sodnika poročevalca*. Ta prouči spis in o njegovi vsebini poroča na seji ali obravnava pred sodiščem II. st. Če gre za k.d., za katero se storilec preganja na zahtevo DT, pošlje sodnik poročevalec spise pristojnemu DT, ki jih mora pregledati in brez odlašanja vrniti sodišču.
2. **Predlog DT:** ta lahko poda svoj predlog (ko vrne spise), lahko pa izjavi, da ga bo podal na seji senata. **Višji DT** je kot državni organ v svojem predlogu nepristranski – pritožbo nižjega DT lahko v celoti ali deloma podpre ali tudi ne, sme pa jo tudi umakniti. Prav tako lahko v celoti ali deloma podpre pritožbo obrambe ali pa ji nasprotuje.
3. **Sodnik poročevalec** si po potrebi lahko priskrbi poročilo o kršitvah določb k.p. (od sodišča I. st.) ali se prepriča o navedbah v pritožbi, ki se tičejo novih dejstev in dokazov (preko sodišča I. st. ali preko preiskovalnega sodnika sodišča, na katerega območju je treba opraviti dejanje ali na kak drug način) ali si preskrbi potrebna poročila in spise (od drugih organov ali pravnih oseb). Če ugotovi, da so v spisih *zapisniki in obvestila, na katera se sodna odločba po zakonu ne more opirati*, jih pošlje sodišču I. st. (pred sejo senata na II. st.) → predsednik senata sodišča I. st. izda sklep o njihovi izločitvi iz spisov in jih po pravnomočnosti sklepa v zaprtem ovitku izroči preiskovalnemu sodniku (ta jih hrani ločeno od drugih spisov).
4. **Seja senata:** ko DT vrne spise, jo razpiše predsednik senata. Pritožbeno sodišče odloča praviloma na seji senata, izjemoma pa tudi na podlagi opravljene obravnave. O seji senata se obvesti pristojni DT (če gre za zadevo, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti), drugi udeleženci postopka (obtoženec, zagovornik, oškodovanec kot tožilec, zasebni tožilec) pa le, če to v pritožbi oz. odgovoru na pritožbo kdorkoli od njih zahteva. Če je obtoženec v priporu ali prestaja kazen in se želi udeležiti seje senata, mu je to potrebno omogočiti.
 - Seja senata se začne s poročilom sodnika poročevalca o stanju stvari. Senat lahko zahteva od navzočih strank potrebna pojasnila v zvezi z navedbami v pritožbi. Stranke lahko predlagajo, naj se v dopolnitev poročila preberejo posamezni spisi, in lahko dajo potrebna pojasnila. Seja se opravi tudi, če nanjo ne pridejo v redu vabljeni stranke in obtoženec, ki ni sporočil spremembe prebivališča ali naslova (in zato ni bil obveščen).
 - Na seji senata, na kateri so navzoče stranke, se sme izključiti javnost pod zakonsko določenimi pogoji (= kot za gl. obravnavo). Zapisnik o seji senata se priključi spisom sodišča I. in II. st.
 - Sodišče II. st. odloči na seji senata ali na podlagi opravljene obravnave (ali naj se opravi obravnava, odloči na seji).
5. **Obravnava pred sodiščem II. st.** se opravi samo, če je treba zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja izvesti nove dokaze ali ponoviti že prej izvedene dokaze in če so podani opravičeni razlogi za to, da se zadeva ne vrne sodišču I. st. v novo gl. obravnavo. Sodišče II. st. se bo odločilo za svojo gl. obravnavo predvsem takrat, kadar bo imelo resne pomisleke v pravilnost ali popolnost ugotovitve dejanskega stanja, pa ni pričakovati, da bi sodišče I. st. spremenilo svoje stališče do dejanskih vprašanj (predvsem, če je bila sodba že enkrat razveljavljena). Pritožbeno sodišče pa na seji, torej brez obravnave, ne more spremeniti dejanskega stanja.
 - Če v redu vabljeni oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec ne prideta na obravnavo (in tudi ne njun pooblaščenec), senat ne ustavi postopka.
 - Obravnava se začne s poročilom poročevalca, ki razloži stanje stvari, ne da bi dal svoje mnenje o utemeljenosti pritožbe.

- Na predlog ali po uradni dolžnosti se prebere sodba (ali njen del), na katerega se nanaša pritožba, po potrebi pa tudi zapisnik o gl. obravnavi. Nato se pozove pritožnik, da razloži pritožbo, za njim pa nasprotnik, naj mu odgovori.
- Stranke smejo na obravnavi navajati nove dokaze in nova dejstva.
- Tožilec sme glede na izid obravnave popolnoma ali deloma umakniti obtožnico ali jo spremeniti v obtoženčevo korist. Če DT popolnoma umakne obtožnico, ima oškodovanec pravice kot v postopku gl. obravnave pred sodiščem I. st. (= takoj izjavi, ali bo nadaljeval pregon; možna vrnitev v prejšnje stanje).
- Drugače pa se smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za gl. obravnavo pred sodiščem I. st.

MEJE PREIZKUSA SODBE SODIŠČA II. ST.

Sodišče II. st. preizkusi sodbo v tistem delu, v katerem se izpodbija s pritožbo. Vedno pa mora po uradni dolžnosti preizkusiti, ali:

1. so podane nekatere bistvene kršitve določb k.p. (tč. 1, 5, 6 in 8-11);
2. je bila gl. obravnava v nasprotju z določbami ZKP opravljena v nenavzočnosti obtoženca, če je bila obvezna obramba pa tudi, ali je bila opravljena v nenavzočnosti njegovega zagovornika;
3. je bil v škodo obtoženca prekršen KZ.

Če je na gl. obravnavi sodeloval sodnik ali sodnik porotnik, ki bi bil moral biti izločen → na to bistveno kršitev določb k.p. se sme pritožnik sklicevati samo, če nanjo ni mogel opozoriti med gl. obravnavo ali če je nanjo opozoril, pa je sodišče I. st. ni upoštevalo.

Če je podana pritožba samo v obtoženčevo korist, se sodba ne sme spremeniti v njegovo škodo glede pravne presoje dejanja in kaz. sankcije.

Pritožba zaradi zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja ali zaradi kršitve KZ, ki se poda v korist obtoženca, obsega tudi pritožbo zaradi odločbe o kaz. sankciji in o odvzemu premoženjske koristi.

ODLOČBE SODIŠČA II. STOPNJE

- a) **pritožbo zavrže** (s sklepom) kot prepozno (če je podana po poteku zakonitega roka) ali nedovoljeno. Pritožba je nedovoljena, če:
 - jo je podala neupravičena oseba,
 - jo je podala oseba, ki se je pritožbi odpovedala,
 - če se ugotovi, da je pritožba umaknjena ali da je bila po umiku ponovno vložena,
 - pritožba po zakonu ni dovoljena.
- b) **pritožbo zavrne** (s sodbo) kot neutemeljeno in potrdi sodbo sodišča I. st., če ugotovi, da niso podani razlogi, s katerimi se sodba izpodbija in tudi ne kršitve zakona (formalnega in materialnega), ki se upoštevajo po uradni dolžnosti.
- c) **pritožbi ugodi in sodbo sodišča I. st. razveljavi ali jo razveljavi po uradni dolžnosti (s sklepom)** in vrne zadevo sodišču I. st. v novo sojenje in odločitev, če ugotovi, da je podana bistvena kršitev določb k.p. (razen, če je kršitev iz 8. tč. = sodba se opira na nedovoljen dokaz → takrat se sodba ne sme razveljaviti, če bi bila razveljavitev samo iz tega razloga v škodo obtoženca) ali če misli, da je treba zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja odrediti novo gl. obravnavo pred sodiščem I. st. Ob tem sme odrediti, da se opravi nova gl. obravnava pri sodišču I. st. pred popolnoma spremenjenim senatom. Sodbo lahko razveljavi le delno, če je mogoče posamezne dele izločiti brez škode za pravilno razsodo.

Sodišče II. st. razveljavi (s sklepom) sodbo sodišča I. st. tudi, ko sodba ni bila izpodbijana zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, če nastane pri odločanju o pritožbi precejšen dvom o resničnosti odločilnih dejstev, ki so bila ugotovljena v sodbi, zaradi česar misli, da je bilo dejansko stanje zmotno ali nepopolno ugotovljeno v obtoženčevo škodo.

- d) **pritožbi ugodi in sodbo sodišča I. st. spremeni ali jo spremeni po uradni dolžnosti (s sodbo)**, če ugotovi, da so bila odločilna dejstva v sodbi I. st. sicer pravilno ugotovljena, da pa je treba glede na ugotovljeno dejansko stanje ob pravilni uporabi zakona izreči drugačno sodbo (npr. nižjo kazen, drugačna kvalifikacija, druga oblika krivde...) Sodbo lahko spremeni tudi v primeru nekaterih absolutnih kršitev določb k.p. (5.tč.= kršitev predpisov k.p. o vprašanju, ali je podana obtožba upravičenega tožilca ali je podan predlog oškodovanca ali dovoljenje pristojnega drž. organa; 9.tč.= prekoračitev obtožbe; 10.tč.= reformatio in peius).

O vseh pritožbah zoper isto sodbo odloči sodišče II. st. z eno odločbo.

Če sodišče II. st. ugotovi, da:

- bi morala biti obtožnica zavržena že na I. st. → s sklepom **razveljavi sodbo** sodišča I. st. in **zavrže obtožnico**. Enako ravna, če ugotovi, da okrajno sodišče ni bilo stvarno pristojno za sojenje, razen če je bila pritožba podana samo v korist obtoženca.
- so podani zakonski pogoji za sodni opomin, s sklepom **spremeni sodbo** sodišča I. st. in izreče **sodni opomin**.

Pripor: Če je obtoženec v priporu, sodišče preizkusi, ali so še podani razlogi za pripor, in ga s sklepom podaljša ali odpravi (zoper sklep ni pritožbe). Če so zaradi spremembe sodbe sodišča I. st. izpolnjeni zakonski pogoji za odreditev oz. odpravo pripora (glej 361.čl. ZKP – 1. in 3. odst.), izda sodišče II. st. o tem poseben sklep (zoper njega ni pritožbe).

~~~~~

Sodišče II. st. vrne vse spise sodišču I. st. z zadostnim številom overjenih prepisov svoje odločbe, da jih izroči strankam in drugim prizadetim osebam. Če je obtoženec v priporu, mora to storiti najkasneje v 3. m od dneva, ko je prejelo spise od sodišča I. st.

NOVA GLAVNA OBRAVNAVA NA I. ST.

- Sodišče I. st., ki je dobilo zadevo v sojenje, vzame za podlago prejšnjo obtožnico. Če je sodba le deloma razveljavljena, vzame za podlago samo tisti del obtožbe, ki se nanaša na razveljavljeni del sodbe.
- Stranke lahko navajajo nova dejstva in predlagajo nove dokaze.
- Sodišče mora opraviti vsa procesna dejanja in pretresti vsa sporna vprašanja, na katero je opozorilo sodišče II. st. v svoji odločbi.
- Pri izrekanju nove sodbe je sodišče vezano na prepoved, da se sodba ne sme spremeniti v škodo obtoženca glede pravne presoje dejanja in kaz. sankcije, če je podana pritožba samo v njegovo korist.
- Če je obtoženec v priporu, mora senat sodišča I. st. ravnati po 207/2 čl.
- Če je bil obtoženec še pred pravnomočnostjo sodbe oddan v zavod za prestajanje kazni, sme predsednik senata izdati sklep, da se obtoženca vrne v pripor.

PRITOŽBA ZOPER SODBO SODIŠČA II. ST. (398. čl.)

Zoper sodbo sodišča II. st. je dovoljena pritožba na **vrhovno sodišče**, vendar samo, če je sodišče II. st.:

1. izreklo kazen zapora 20 let ali če je potrdilo sodbo sodišča I. st., s katero je bila izrečena taka kazen;
2. na podlagi opravljene obravnave ugotovilo dejansko stanje drugače kot sodišče I. st. in na tako ugotovljeno dejansko stanje oprlo svojo sodbo;
3. spremenilo sodbo, s katero je sodišče I. st. obtoženca oprostilo obtožbe, in izreklo sodbo, s katero ga je spoznalo za krivega.

O pritožbi zoper sodbo sodišča II. st. odloča vrhovno sodišče na seji senata po določbah, ki veljajo za postopek na II. st. Pred tem sodiščem ni gl. obravnave.

Če se soobtoženec ni imel pravice pritožiti se zoper sodbo sodišča II. st. → sodišče ravna po uradni dolžnosti, kakor da bi se bil pritožil tudi ta, če ugotovi, da so razlogi, zaradi katerih je odločilo v korist obtoženca, tudi v korist soobtoženca. (398/3 + 387. čl.)

⇒ PRITOŽBA ZOPER SKLEP

Zaradi heterogene pravne narave sklepa (končna ali vmesna odločba) nimamo toliko splošnih pravil kot za pritožbo zoper sodbo. Praviloma je tudi suspenzivno in devolutivno pravno sredstvo strank in oseb, katerih pravice so bile prekršene v postopku.

Zakon deli sklepe glede pritožbe takole:

1. zoper sklepe preiskovalnega sodnika in zoper **druge** sklepe sodišča, izdane na I. st., je praviloma dovoljena pritožba, razen če jo zakon izrecno izključuje (**pritožijo se lahko stranke in osebe, katerih pravice so prekršene**);
2. zoper sklep, ki ga izda senat pred ali med preiskavo, praviloma ni pritožbe, razen če je izrecno dovoljena;
3. zoper sklepe, ki se izdajajo za pripravo gl. obravnave in sodbe, ni dovoljena samostojna pritožba, temveč se smejo izpodbijati samo v pritožbi zoper sodbo;
4. zoper sklep vrhovnega sodišča ni pritožbe.

Pritožbo zoper sklep se poda pri sodišču, ki je izdalo sklep. Če ni v zakonu drugače določeno, je treba pritožbo podati v 3 dneh od dne, ko je bil sklep vročen. Z vložitvijo pritožbe se izvršitev sklepa zadrži, če ni v zakonu drugače določeno. Če nobena od upravičenih oseb ne vложи pritožbe v predpisanem roku, postane sklep pravomočen (= da je končen in izvršljiv).

O pritožbi zoper sklep preiskovalnega sodnika odloča senat istega sodišča (izvenrazpravni senat), **če ni v zakonu drugače določeno**. O pritožbi zoper sklep sodišča I. st. odloča sodišče II. st. na seji senata, če ni v zakonu drugače določeno.

Odločbe sodišča, ki odloča o pritožbi zoper sklep – pritožbo s sklepom:

- *zavrže* kot prepozno ali nedovoljeno,
- *zavrne* kot neutemeljeno,
- ugotovi pritožbi in *sklep spremeni ali razveljavi* in zadevo po potrebi pošlje v novo odločitev.

Ko sodišče odloča o pritožbi zoper sklep o zavrženju obtožnice, sme izreči zavrnilno sodbo, če spozna, da so podani pogoji za izdajo take sodbe. (402/4 čl.)

Ko sodišče preizkuša pritožbo, mora po uradni dolžnosti paziti, ali je bilo sodišče I. st. stvarno pristojno za sklep oz. ali je sklep izdal upravičeni organ. (402/5 čl.)

Za pritožbo zoper sklep se smiselno uporabljajo določbe zakona o pritožbi zoper sodbo sodišča I. st. (= pravica do pritožbe, napoved pritožbe, vsebina pritožbe, razlogi za izpodbijanje, bistvena kršitev določb k.p., kršitev KZ, postopek s pritožbo – smiselno, prepoved *reformatio in peius*).

Če je vložena pritožba zoper sklep o "varnostnem ukrepu obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ali obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti", se glede obveščanja na seji uporabijo določbe 378. čl. (= sodnik poročevalec).

Če ni v ZPP drugače določeno, se določbe o pritožbi zoper sklep smiselno uporabljajo tudi zoper vse druge sklepe, ki se izdajo po tem zakonu.

Določbe 365. čl. ZKP (= očitne pisne in računske pomote ter pomanjkljivosti glede oblike in neskladnosti pisno izdelane sodbe z izvirnikom, s posebnim sklepom popravi predsednik senata na zahtevo strank ali po uradni dolžnosti) se smiselno uporabljajo tudi za tiste sklepe, zoper katere je dovoljena posebna pritožba.

⇒ OBNOVA KAZENSKEGA POSTOPKA

Zahteva za obnovo k.p. je izredno, nedevlutivno, praviloma nesuspendivno pravno sredstvo, s katerim se izpodbija pravomočna sodna odločba (sodba, ustavitveni sklep) zaradi nepravilno ugotovljenega dejanskega stanja. Z obnovo k.p. se želi ugotoviti drugačno dejansko stanje, vendar ne z drugačno (bolj kritično) oceno že izvedenih dokazov, temveč na podlagi novih dejstev ali novih dokazov (z njimi se dokazuje, da je bilo v prejšnjem post. dejansko stanje nepravilno ugotovljeno). K.p., ki je končan s pravomočnim sklepom ali s pravomočno sodbo, se sme na zahtevo upravičenca obnoviti samo v primerih in ob pogojih, ki jih določa ta zakon.

Zakon pozna: a) nepravo – neformalno obnovo,
b) pravo – formalno obnovo,
c) posebno obnovo zaradi obsodbe v nenavzočnosti.

a) neprava (neformalna) obnova k.p. → V bistvu gre za spremembo pravomočne sodbe brez obnove k.p. (zato "neprava" obnova). Pravomočna sodba se spremeni samo v odločbi o kazni, ne pa tudi v dejanskem stanju (kar je sicer značilno za pravo obnovo k.p.).

ZKP določa, da se sme pravnomočna sodba spremeniti tudi brez obnove k.p. v naslednjih primerih:

1. če je bilo v 2 ali več sodbah zoper istega obsojenca pravnomočno izrečenih več kazni, pa niso bile uporabljene določbe o odmeri enotne kazni za dejanja v stežu; → sodišče z novo sodbo spremeni prejšnje sodbe glede odločbe o kazni in izreče eno samo kazen. Za novo sodbo je pristojno sodišče I. st., ki je sodilo v zadevi, v kateri je bila izrečena najstrožja vrsta kazni; pri kazni iste vrste tisto sodišče, ki je izreklo najvišjo kazen; če so kazni enake, pa tisto sodišče, ki je zadnje izreklo kazen.
2. če je bila pri izreku enotne kazni po določbah o stežu napačno upoštevana kot določena (48.čl. KZ – odmera kazni obsojencu) tudi kazen, ki je bila že zajeta v kazni, izrečeni po določbah o stežu v kakšni prejšnji sodbi (torej dvakrat); → svojo sodbo spremeni sodišče, ki je pri izreku enotne kazni napačno upoštevalo kazen, že zajeto v kakšni prejšnji sodbi.
3. če se pravnomočna sodba, s katero je bila za več k.d. izrečena enotna kazen, delno ne bi mogla izvršiti zaradi amnestije, pomilostitve ali iz drugih razlogov. → sodišče, ki je sodilo na I. st., spremeni prejšnjo sodbo glede kazni in izreče novo kazen ali pa določi, koliko od kazni, ki je bila izrečena s prejšnjo sodbo, je treba izvršiti.

Novo sodbo izda sodišče na seji senata (izvenrazpravni senat) na predlog DT, če je tekel postopek na njegovo zahtevo, ali obsojenca po zaslišanju nasprotne stranke. Zoper novo sodbo imajo stranke pravico do pritožbe.—PREVERI

Če so bile v primerih 1. in 2. tč. pri izreku kazni upoštewane tudi sodbe drugih sodišč, je treba overjen prepis nove pravnomočne sodbe poslati tudi tem sodiščem.

b) prava (formalna) obnova k.p. → Postopek, ki je bil s sklepom ali sodbo (obsodilno, oprostilno, zavrnilno) pravnomočno končan, se vrne v stadij preiskave ali gl. obravnave in ponovno poteka po določbah, ki veljajo za prvi postopek. K.p., ki je končan s pravnomočno sodbo, se sme obnoviti samo v korist obsojenca.

O B N O V I T V E N I R A Z L O G I: (410. čl.)

1. če se dokaže, da temelji sodba na ponarejeni listini ali na krivi izpovedbi priče, izvedenca ali tolmača;
2. če se dokaže, da je prišlo do sodbe zaradi k.d. sodnika, sodnika porotnika ali osebe, ki je opravljala preiskovalna dejanja;
3. če se navedejo nova dejstva ali predložijo novi dokazi, ki utegnejo sami zase ali v zvezi s prejšnjimi dokazi povzročiti oprostitev tistega, ki je bil obsojen, ali pa njegovo obsodbo po milejšem kaz. zakonu;
4. če je bil kdo za isto dejanje večkrat sojen ali če je bilo več oseb obsojenih zaradi istega dejanja, ki ga je mogla storiti samo ena oseba ali samo nekatere od njih;
5. če je bil kdo obsojen za nadaljevalno k.d. ali za kakšno drugo k.d., ki obsega po zakonu več istovrstnih dejanj, navedejo nova dejstva ali predložijo novi dokazi, ki kažejo na to, da obsojenec ni storil dejanja, ki je obseženo s k.d. iz obsodbe, da pa bi to dejstvo bistveno vplivalo na odmero kazni.

V primerih iz 1. in 2. tč. se mora s pravnomočno sodbo dokazati, da so bile omenjene osebe spoznane za krive tistih k.d. Če se postopek zoper njih ne more izvesti, ker so umrle ali ker so podane okoliščine, ki izključujejo kaz. pregon, se smejo ta dejstva dokazovati tudi z drugimi dokazi.

Upravičenci: Obnovo k.p. smejo zahtevati stranke in zagovornik; po obsojenčevi smrti pa DT (če je tekel postopek na njegovo zahtevo) in osebe, ki imajo pravico do pritožbe zoper sodbo v korist obtoženca (zakonec, izvenzakonski partner, krvni sorodnik v ravni vrsti, posvojitelj, posvojenec, brat, sestra in rejnik – 367/2 čl.).

Rok za vložitev: Obnova k.p. se sme zahtevati tudi potem, ko je obsojenec prestal kazen, in ne glede na zastaranje, amnestijo ali pomilostitev in tudi po njegovi smrti.

Če sodišče, ki bi bilo pristojno za odločitev o obnovi k.p., zve, da je podan kakšen razlog za obnovo k.p., obvesti o tem obsojenca oz. drugo osebo, ki je upravičena vložiti zahtevo. (411/3. čl.)

P O S T O P E K

O zahtevi za obnovo k.p. odloča senat (izvenrazpravni) sodišča, ki je v prejšnjem post. sodilo na I. st. (ni devolucije!). V zahtevi se mora navesti, iz katerega zakonskega razloga se zahteva obnova in s katerimi dokazi so podprta dejstva, na

katera se zahteva opira. Če v zahtevi ni teh podatkov, zahteva sodišče od predlagatelja, naj jo v določenem roku dopolni. Pri odločanju o zahtevi v senatu ne more sodelovati sodnik, ki je sodeloval pri sodbi v prejšnjem postopku. Postopek se deli v 2 dela. V prvem delu se odloča o dovolitvi obnove, v drugem (če je bila obnova dovoljena) pa se opravi obravnava (od preiskave ali od gl. obravnave dalje).

1. del postopka: v njem se pred odločitvijo o obnovi post. ugotavlja obstoj pogojev (obnovitvenih razlogov in dokazov zanje) za obnovo postopka.

- Najprej se preizkusi formalna pravilnost vložene zahteve. Ta mora vsebovati zakoniti razlog, zaradi katerega se zahteva obnova + dokaze in dejstva, na katero se opira obnova. Sodišče s sklepom zavrže zahtevo, če ugotovi na podlagi same zahteve in spisov prejšnjega postopka, da:
  - jo je podala nepravilna oseba;
  - ni zakonskih pogojev za obnovo k.p.;
  - so bili dejstva in dokazi, na katere se opira zahteva, navedeni že v kakšni prejšnji zahtevi za obnovo k.p., ki je bila s pravnomočnim sklepom sodišča zavržena;
  - dejstva in dokazi očitno niso taki, da bi se mogla na podlagi njih dovoliti obnova;
  - tisti, ki zahteva obnovo, ni navedel, iz katerega zakonskega razloga zahteva obnovo k.p. in dokazov.
- Če sodišče ne zavrže zahteve, vroči njen prepis nasprotni stranki, ki ima nato v 8. dneh pravico nanjo odgovoriti.
- Ko prispe k sodišču odgovor na zahtevo ali ko poteče rok za odgovor, odredi predsednik senata, da se raziščejo dejstva in priskrbijo dokazi, na katere se sklicujeta zahteva in odgovor nanjo. Sodnik, ki opravlja poizvedbe, ravna po določbah ZKP (= o zasliševanju obdolženca obvesti DT in zagovornika; o opravljanju drugih preiskovalnih dejanj /razen če bi bilo nevarno odlašati/ obvesti DT, obdolženca, zagovornika in oškodovanca).
- Po opravljenih poizvedbah (v primerih, ko gre za k.d., ki se preganjajo po uradni dolžnosti), odredi predsednik senata, naj se spisi pošljejo DT, ki jih mora brez odlašanja vrniti s svojim mnenjem.
- Ko DT vrne spise, sme sodišče odrediti, naj se poizvedbe dopolnijo; sicer pa na podlagi uspeha poizvedb sodišče o obnovi odloči s sklepom → zahtevi ugodi in dovoli obnovo k.p. ali pa zahtevo zavrne. V sklepu, s katerim dovoli obnovo k.p., odloči sodišče, da se takoj razpiše nova gl. obravnava ali pa da se zadeva vrne v stanje preiskave oz. da se opravi preiskava (če je prej ni bilo). Prejšnja sodba se s tem sklepom še ne razveljavi. Če je bila obnova dovoljena v obsojenčevu korist, se za soobsojene uveljavi pravilo *beneficium cohaesionis*.
- Če sodišče misli, da bo obsojenec glede na predložene dokaze v obnovljenem post. obsojen na tako kazen, da bi moral biti po vštetju že prestane kazni izpuščen, bo oproščen obtožbe ali bo obtožba zoper njega zavržena → odredi, da se izvršitev sodbe odloži oz. začasno ustavi.

2. del postopka: v njem se na podlagi sklepa o dovolitvi obnove post. opravi nov postopek po istih določbah kakor za prvi postopek. V novem postopku sodišče ni vezano na sklepe prejšnjega postopka.

- Če se novi post. ustavi do začetka gl. obravnave → razveljavi sodišče s sklepom o ustavitvi post. tudi prejšnjo sodbo.
- Če pa izda sodišče v novem post. sodbo, izreče v njej, da se prejšnja sodba deloma ali v celoti razveljavi (če je obnova uspela), ali pa ostane v veljavi (če obnova ni uspela). V kazen, ki jo sodišče določi z novo sodbo, všteje obtožencu že prestano kazen; če je bila obnova dovoljena le za nekatera od dejanj, za katero je bil obtoženec obsojen, pa izreče novo enotno kazen po določbah KZ.
- V novem postopku je sodišče vezano na prepoved reformacije in peius.

⇒ IZREDNA OMILITEV KAZNI

To je *izredno, praviloma nesuspendivno* in *devolutivno* pravno sredstvo, naperjeno zoper pravnomočno sodbo z namenom, da se spremeni njen izrek o kazni v milejšo obliko (ne velja za varnostne in vzgojne ukrepe).

Tako zahtevo je dovoljeno vložiti, če se po pravnomočnosti sodbe pokažejo take novе olajševalne okoliščine, ki jih ob izrekanju sodbe ni bilo ali so bile, pa sodišče zanje ni vedelo, ki pa bi očitno pripeljale do milejše odmere kazni (obsodbe). Torej ne pridejo v poštev okoliščine, ki so bile sodišču znane, ko se je sodba izrekala in jih je ob odmeri ocenjevali (ali pa tudi ne). Zoper nepravilno ceno olajševalnih okoliščin sme namreč stranka vložiti samo redno pravno sredstvo (pritožbo).

Upravičenci: DT (če je tekel postopek na njegovo zahtevo), obsojenec in njegov zagovornik ter osebe, ki imajo pravico do pritožbe zoper sodbo v obtoženčevu korist (osebe iz 367/2 čl.).

Rok: zahteva za izredno omilitev kazni ni omejena s posebnim rokom. Ne sme pa se vložiti, če je kazen že prestana, izvršena, odpuščena ali zastarana, ker to ne bi imelo nobenega praktičnega pomena. Nobene prepreke ni, da ne bi stranka večkrat zaporedoma vložila to zahtevo. Sodišče bo vsakokrat posebej presodilo njeno utemeljenost. Zahteva se lahko vloži tudi neposredno s prošnjo za pomilostitev – ker temeljita na različnih kriterijih, se medsebojno ne izključujeta.--- PREVERI (ZKP nič ne govori o rokih)

Postopek:

- O zahtevi za izredno omilitev kazni odloča **vrhovno sodišče**.
- Zahteva se poda pri sodišču, ki je izdalo sodbo na I. st. Zahteva ne zadrži izvršitve kazni.
- Predsednik senata sodišča I. st. zavrže zahtevo, če jo poda nekdo, ki nima te pravice.
- Sodišče I. st. najprej razišče, ali so podani razlogi za omilitev, nato pa po zaslišanju DT (drž. tožilca, če je postopek tekel na njegovo zahtevo) pošlje spise s svojim obrazloženim predlogom vrhovnemu sodišču.
- Če gre za k.d., za katero je postopek tekel na zahtevo DT, pošlje vrhovno sodišče (preden odloči o zahtevi) spise DT RS – ta lahko poda sodišču svoj pisni predlog.
- Vrhovno sodišče zahtevi: - ugodi → in s sklepom spremeni pravnomočno sodbo glede odločbe o kazni ali - zavrne → če niso izpolnjeni zakonski pogoji.

⇒ ZAHTEVA ZA VARSTVO ZAKONITOSTI

To je *izredno, nesuspendivno in nedevolativno* pravno sredstvo, ki *se vloži* zoper pravnomočno sodno odločbo (sodbo, sklep, odredbo) ali zoper sodni postopek, ki je tekel pred *tako* pravnomočno odločbo, če je prekršen zakon (materialni ali procesni). Namen tega pravnega sredstva je varovanje zakonitosti kazenskega pravosodja in enotne uporabe zakona.

Zahteva se lahko vloži po pravnomočno končanem k.p. v naslednjih primerih:

1. zaradi kršitve kazenskega zakona (KZ);
2. zaradi bistvene kršitve določb k.p. → če je bilo sodišče nepravilno sestavljeno ali če je pri izrekanju sodbe sodeloval sodnik ali sodnik porotnik, ki ni sodeloval na gl. obravnavi ali je bil s pravnom. odločbo izločen iz sojenja (371/1-1 čl.);
3. zaradi drugih kršitev določb k.p., če so vplivale na zakonitost sodne odločbe.

DT RS pa sme vložiti zahtevo zaradi vsake kršitve zakona (ne glede na gornje 3 točke).

Med k.p. (ki ni pravnomočno končan) se sme vložiti zahteva samo zoper pravnomočno odločbo o odreditvi in podaljšanju pripora (ne glede na gornje 3 točke).

Zahteve ni mogoče vložiti zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja in tudi ne zoper odločbo vrhovnega sodišča, s katero je bilo odločeno o zahtevi za varstvo zakonitosti.

Razlog za zahtevo so le kršitve zakona (materialnega, procesnega). Z zahtevo je mogoče izpodbijati dosti večje število zakonskih kršitev kot s pritožbo.

Upravičenci:

- *DT RS* → zahtevo lahko vloži v korist ali škodo obdolženca.
- *obdolženec* in *zagovornik*, po obdolženčevi smrti pa v njegovo korist *osebe*, ki imajo pravico do pritožbe zoper sodbo v obtoženčevo korist (osebe iz 367/2 čl.) → v roku **3 m** od dneva, ko je obdolženec prejel pravnomočno sodno odločbo. Če zoper odločbo sodišča I. st. ni bilo pritožbe, se ta rok šteje od pravnomočnosti te odločbe.

Postopek:

- Zahtevo se poda pri sodišču, ki je izdalo odločbo na I. stopnji. Glede na vsebino zahteve lahko sodišče odredi, da se izvršitev pravnomočne sodne odločbe odloži ali prekine.

Predsednik senata sodišča I. st. zavrže s sklepom (zoper njega je dovoljena pritožba na sodišče II.st.) zahtevo, če:

- je vložena zoper odločbo vrhovnega sodišča,
  - jo je vložila neupravičena oseba,
  - je prepozna.
- O zahtevi odloča vrhovno sodišče na seji. Vrhovno sodišče s sklepom zavrže zahtevo, če je nedovoljena ali prepozna. Če je ne zavrže, pošlje izvod zahteve nasprotni stranki, ki lahko v **15 dneh** od prejema nanjo odgovori. DT RS se zahteva pošlje s spisi. Glede na vsebino zahteve lahko vrhovno sodišče odredi, da se izvršitev pravnomočne sodne odločbe odloži oz. prekine.
  - Preden se zadeva predloži v odločanje, lahko sodnik (poročevalec) po potrebi preskrbi poročilo o zatrjevanih kršitvah zakona. Pri odločanju se sodišče omeji samo na preizkus tistih kršitev zakona, na katere se sklicuje vložnik v svoji zahtevi. Sodišče ne sme preizkusa razširiti na druge opažene kršitve. Vezano je na prepoved *reformacije in peius* in po uradni dolžnosti za soobsojence upošteva *beneficium cohaesionis*.

Odločbe: Vrhovno sodišče s sodbo lahko: (426. čl.)

1. zavrne zahtevo kot neutemeljeno → če ugotovi, da ni podana kršitev zakona, na katero se sklicuje vložnik v svoji zahtevi ali če je zahteva vložena zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja;
2. če je zahteva utemeljena:
  - a) spremeni pravnomočno odločbo;
  - b) v celoti ali delno razveljavi odločbo sodišča I. st. in višjega sodišča ali pa samo odločbo višjega sodišča → in zadevo vrne v novo odločitev ali sojenje sodišču I. st. ali višjemu sodišču;
  - c) omeji se samo na to, da ugotovi kršitev zakona.

Če je zahteva vložena v obdolženčevo škodo in vrhovno sodišče spozna, da je utemeljena, ugotovi le, da je bil zakon prekršen, ne da bi posegalo v pravnomočno odločbo. (426/2 čl.)

Če sodišče II. st. po določbah tega zakona ni imelo pravice odpraviti kršitev zakona (ki je bila storjena v odločbi sodišča I. st. ali v sodnem postopku pred njo), vrhovno sodišče pa spozna, da je zahteva utemeljena in da je treba za odpravo storjene kršitve razveljaviti ali spremeniti odločbo sodišča I. st. → razveljavi ali spremeni tudi odločbo sodišča II. st., čeprav z njo ni bil prekršen zakon. (426/3 čl.)

Nova gl. obravnava: Če nastane pri odločanju o zahtevi precejšen dvom o resničnosti odločilnih dejstev (ki so bila ugotovljena v odločbi, zoper katero je zahteva vložena) → vrhovno sodišče s sodbo (s katero odloči o zahtevi) razveljavi to odločbo in odredi, da se opravi nova gl. obravnava pred istim ali drugim stvarno pristojnim sodiščem I. st. (427. čl.)

Novo sojenje: Če se pravnomočna sodba razveljavi in zadeva vrne v novo razsojo, se vzame za podlago prejšnja obtožnica ali tisti njen del, ki se nanaša na razveljavljeni del sodbe. Sodišče mora opraviti vsa procesna dejanja in pretresti vprašanja, na katera ga je opozorilo vrhovno sodišče. Pred sodiščem I. oz. II. st. smejo stranke navesti nova dejstva in predložiti nove dokaze. Sodišče je pri izdaji nove odločbe vezano na prepoved *reformatio in peius*. Če se poleg odločbe nižjega sodišča razveljavi tudi odločba višjega sodišča, se pošlje zadeva nižjemu sodišču po višjem sodišču.